

CEZA MUHALEMESİ HUKUKUNDA KORUMA

TEDBİRLERİ - KISA ÖZET ¹

GÖZALTI

Gözaltı kararı verilebilmesi için Cumhuriyet Savcısının yazılı kararı olmalıdır. (İtiraz için SCH'ye gidilebilir²).

Gözaltı süresi:

- 24 saat + yolda geçirilecek süre 12 saat = maksimum 36 saat
- Toplu suçlarda: 1 + 1 + 1 + 1 gün (1'er gün şeklinde) herşey dahil = maksimum 4 gün

Süre bitmeden hakim veya mahkemeye gönderilir. Süre içinde SCH sorgular.

Katalog suçlarda kolluk amiri suç üstü halde 24 saate dek, toplu suçlarda 48 saate dek gözaltına alabilir. Daha sonra savcıya bildirir.

TUTUKLAMA

Kuvvetli şüphenin varlığı halinde + **Tutuklama nedeni** varsa kişi tutuklanabilir.

Tutuklama nedeni → **Delil karartma** / **Kaçma şüphesinin** varlığı
m. 100/3'teki katalog suçlarda tutuklama nedeni aranmaz. Kuvvetli şüphe yeterlidir.

Tutuklama yasağı olan haller → **Sadece adli para cezası** gerektiren suçlarda / **Üst sınırı 2 yıldan az hapis cezası** gerektiren suçlarda / **15 ve daha küçük yaştaki çocuklarda 5 yıldan az hapis** gerektiren suçlarda **tutuklama yapılamaz.**

Kim verir kararı?

Soruşturma evresinde → Savcı istemi üzerine SCH

Kovuşturma evresinde → Savcı istemi üzerine Yetkili ve görevli mahkeme / hakim

- Ancak her iki aşamada da savcının istemi aranmaksızın re'sen karar verilmesi mümkündür. İKİSİ İÇİN DE İTİRAZ KANUN YOLUNA GİDİLEBİLİR.

Süre:

- Asliye cezalık suçlarda → 1 yıl + 6 ay
- Ağır cezalık suçlarda → 2 yıl + 3 yıl

Cumhuriyet Savcısı 103/2'ye göre re'sen serbest bırakabilir.

¹ Bu çalışmada; **Nur Centel** / **Hamide Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Yayınevi; eserinden istifade edilmiştir.

² SCH: Sulh Ceza Hakimi

ADLİ KONTROL

Tutuklama işlevini görecek alternative bir koruma tedbiridir.

Şartları

- Tutuklama şartlarının gerçekleşmiş olmasıdır.
- Tutuklama yasağı olan hallerde³ de adli kontrol kararı uygulanabilir.

Adli Kontrol kapsamındaki yükümlülükler

- Yurtdışına çıkmama
- Belli yerlere başvurma
- Ehliyeti teslim etme gibi (Toplam 12 tane)

Soruşturma evresinde: Savcının talebi ile SCH kararı ile (SCH'nin zorunlu savcı olduğu hallerde re'sen)

Kovuşturma evresinde: Talep veya re'sen hakim / mhk kararı ile

Kaldırılması: CS talebi üzerine 5 gün içinde SCH / Mhk kararı ile

Eğer adli kontrol **yükümlülüklerine uyulmazsa** hemen **tutuklama** kararı **verilebilir**. (Süre ne olursa olsun, **tutuklama yasağı olsa bile**). **Adli para cezası** nedeniyle adli kontrole **uyulmazsa tutuklama yapılamaz**.

İtiraz kanun yoluna gidilebilmesi mümkündür.

ARAMA

Arama kararı verilebilmesi için gereken şüphe koşulu: **makul şüphedir**. Şüpheli veya sanığın üstü, eşyası, konutu, işyeri ve diğer yerler aranabilir. Şüpheli olmayan kişi hakkında, şüphelinin eşyasını bulmak için arama yapılabilir ancak **delilin orada olduğunu belirten olayların varlığı şarttır**.

- **Konut, işyeri, kapalı alanda** (evin bahçesi veya bahçedeki araba da dahil buna) arama yapılabilmesi için **hakim** kararı gerekir. Ancak GSBH⁴ varsa **Cumhuriyet Savcısının** yazılı emri ile de arama yapılabilir.
- **Açık alanda** arama yapılabilmesi için **Hakim** kararı, GSBH varsa **savcının** yazılı emri, savcıya ulaşılamazsa **kolluk amirinin** yazılı emri gerekir.
- **Cumhuriyet savcısı / kolluk** amiri arama emrini **24 saat** içinde hakime **sunmalı**
- **Hakim** elkoymadan sonra **48 saat** içinde **kararını açıklamalıdır**.

ARAMA KARARINA İHTİYAÇ OLMAYAN DURUMLAR

1. Yakalama emri, zorla getirme ve giyabi tutuklama kararı olan kişinin üst aramasının yapılması

³ Yukarıda bahsettiğimiz gibi tutuklama yasağı olan haller: Tutuklama yasağı olan haller → Sadece adli para cezası gerektiren suçlarda / Üst sınırı 2 yıldan az hapis cezası gerektiren suçlarda / 15 ve daha küçük yaştaki çocuklarda 5 yıldan az hapis gerektiren suçlarda tutuklama yapılamaz.

⁴ Gecikmesinde sakınca bulunan hal

2. Yakalanan kişinin kendine / başkasına zarar vermemesi için kaba üst araması yapılması
3. Suçüstü amacıyla konuta/işyerine/kapalı alana girilmesi
4. Gözaltında nezarethaneye konmadan önce üst araması yapılması
5. Yakalanıp kaçan kişiye; işlenmekte, henüz işlenmemiş, pek az önce işlenmiş suç için faili yakalamak amacıyla takip sırasında girilen yerde arama yapılması.

→ **Aramada rıza?** Danıştay rızanın aramayı hukuka uygun hale getirmeyeceğini ifade etmektedir.

Konut/işyeri/kapalı alanda kural olarak⁵ gece arama yapılamaz.

Aramada kim bulunmalı? Eşyanın sahibi veya zilyeti yoksa → temsilcisi, aynı yerde oturan kişi veya komşusu gözlemci olarak aramada bulunabilir.

- Konut/işyeri/kapalı alanda yapılan aramada, SAVCININ ÖNÜNDE ARAMA YOKSA İhtiyar heyeti veya komşulardan iki kişi olmalıdır.

Elkonulan eşyalar tutanağa geçirilir. Tesadüfi deliller → Elkonulur, derhal savcıya bildirilir.

Avukat bürosunda arama

Adi suçlarda herkes gibi

Görevi ile ilgili suçlarda; soruşturmada SCH, kovuşturmada mahkeme kararı ile aranabilir. Aramada **savcı ve baro başkanı** veya temsil eden bir avukat **bulunmalıdır**.

Önleme araması

SCH kararı, GSBH varsa mülki amirin yazılı emri ile üst, araç, eşya aranabilir. spor, miting, toplantı, konser vs'de GSBH var sayılır. Doğrudan mülki amir karar verebilir.

---

⁵ İstisna; Suçüstü veya gecikmesinde sakınca bulunan hâller ile yakalanmış veya gözaltına alınmış olup da firar eden kişi veya tutuklu veya hükümlünün tekrar yakalanması amacıyla yapılan aramalarda, gece vakti arama yapılması mümkündür.